

Repertoriul jurisprudenței

Cauza T-309/21

**TC
împotriva
Parlamentului European**

Hotărârea Tribunalului (Camera a patra extinsă) din 7 iunie 2023

„Drept instituțional – Norme referitoare la cheltuielile și indemnizațiile deputaților în Parlament – Indemnizație pentru asistență parlamentară – Recuperarea sumelor plătite în mod necuvenit – Termen rezonabil – Sarcina probei – Dreptul de a fi ascultat – Protecția datelor cu caracter personal – Articolul 9 din Regulamentul (UE) 2018/1725 – Articolul 26 din statut”

1. *Acțiune în anulare – Persoane fizice sau juridice – Interesul de a exercita acțiunea – Necesitatea existenței unui interes născut și actual – Decizie de retragere parțială sau de înlocuire a actului atacat în cursul judecății – Nepronunțare parțială asupra fondului (art. 263 TFUE)*

(a se vedea punctele 38 și 39)

2. *Parlamentul European – Membri – Cheltuieli și indemnizații – Indemnizație pentru asistență parlamentară – Control care are legătură cu utilizarea cheltuielilor de asistență parlamentară – Sarcina probei
[Decizia Biroului Parlamentului European privind normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European, art. 33 alin. (1) a doua teză și art. 68]*

(a se vedea punctele 49-53 și 89)

3. *Bugetul Uniunii Europene – Regulamentul financiar – Recuperarea creanțelor Uniunii față de terți – Termenul de comunicare a unei note de debit – Precizare normativă a termenului de trimitere a notei de debit debitorului – Principiul termenului rezonabil – Aplicabilitate – Lipsă
[Regulamentul 2018/1046 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 98 alin. (2) al doilea paragraf]*

(a se vedea punctele 61 și 62)

4. *Parlamentul European – Membri – Cheltuieli și indemnizații – Recuperarea unor sume plătite în mod nejustificat – Dreptul de a fi ascultat înainte de adoptarea oricărei decizii*

care poate aduce atingere membrului – Cerere de comunicare a unor elemente necesare pentru formularea de observații – Includere
[Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 41 alin. (2)]

(a se vedea punctele 89 și 90)

5. *Parlamentul European – Membri – Cheltuieli și indemnizații – Recuperarea sumelor plătite în mod nejustificat – Dreptul de a fi ascultat înainte de adoptarea oricărei decizii care poate afecta în mod defavorabil membrul – Solicitarea de către instituție a unor observații privind elemente indisponibile pentru membru – Garantarea efectului util și efectiv al dreptului de a fi ascultat – Conținut – Dreptul de comunicare a elementelor către membru – Includere – Condiție – Punere în balanță a dreptului la protecția datelor personale și a dreptului de a fi ascultat*
[Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 41 alin. (2); Regulamentul 2018/1725 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 9]

(a se vedea punctele 112-117)

Rezumat

Prin Hotărârea din 7 martie 2019, L/Parlamentul¹, Tribunalul anulase decizia Parlamentului European de reziliere a contractului de asistent parlamentar acreditat al lui L (denumit în continuare „APA”), acreditat în scopul asistenței lui TC, reclamantul, deputat european, pentru ruperea legăturii de încredere pentru motivul că nu respectase normele privind autorizațiile de exercitare a unor activități externe. Tribunalul a constatat astfel că din elementele dosarului reieșea nu numai că reclamantul avea cunoștință despre activitățile externe ale APA, ci și că, în plus, avea inițiativa directă a acestora.

În urma acestei hotărâri, secretarul general al Parlamentului l-a informat pe reclamant cu privire la deschiderea unei proceduri de recuperare a sumelor plătite în mod nejustificat², privind asistența parlamentară acordată reclamantului de APA. Cu aceeași ocazie, acesta l-a invitat pe reclamant să prezinte în termen de două luni observații și elemente de probă prin care să respingă concluziile preliminare ale Parlamentului cu privire la activitățile externe desfășurate de APA și să dovedească faptul că acesta a exercitat efectiv funcția de asistent parlamentar acreditat. Ca răspuns, reclamantul a adresat Parlamentului observații și elemente de probă suplimentare, solicitând în același timp un anumit număr de documente și de informații referitoare la dosarul personal al APA la Parlament, copiile corespondenței schimbate de APA cu reprezentanții Parlamentului cu privire la activitatea sa și dosarul complet al cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea din 7 martie 2019. Parlamentul a admis în parte cererile de documente și de informații ale reclamantului.

¹ Hotărârea din 7 martie 2019, L/Parlamentul (T-59/17, EU:T:2019:140).

² În temeiul articolului 68 din Decizia Biroului din 19 mai 2008 și 9 iulie 2008 privind normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European (JO 2009, C 159, p. 1, denumite în continuare „MAS”).

Prin decizia din 16 martie 2021 (denumită în continuare „decizia atacată”), secretarul general al Parlamentului a considerat că această instituție suportase în mod nejustificat o sumă de bani în cadrul angajării APA și că aceasta trebuia recuperată de la reclamant³. Ca urmare a acestui fapt, directorul general al finanțelor Parlamentului a emis, la 31 martie 2021, o notă de debit prin care dispunea recuperarea sumei respective.

Sesizat cu o acțiune în anulare împotriva deciziei atacate, pe care o admite, Tribunalul se pronunță cu privire la dreptul unui debitor de a invoca o încălcare a principiului termenului rezonabil atunci când instituția îi trimite o notă de debit în termenul de cinci ani, stabilit prin Regulamentul financiar, reafirmă importanța respectării principiului dreptului de a fi ascultat în procedurile de recuperare a cheltuielilor de asistență parlamentară inițiate de Parlament împotriva membrilor săi și, în sfârșit, soluționează problema inedită a dreptului de a se prevala, în temeiul garantării dreptului de a fi ascultat, de motive de interes public pentru a obține transmiterea datelor cu caracter personal.

Aprecierea Tribunalului

În primul rând, Tribunalul respinge motivul întemeiat pe încălcarea principiului respectării termenului rezonabil, întrucât Parlamentul ar fi întemeiat decizia atacată pe date din cauza L/Parlamentul European, pentru care cererea introductivă fusese introdusă în aprilie 2017.

În acest sens, el amintește că articolul 41 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii prevede principiul respectării termenului rezonabil, care face parte integrantă din dreptul la bună administrare, și că respectarea unui termen rezonabil este necesară în toate cazurile în care, în lipsa unor prevederi exprese, principiile securității juridice sau protecției încrederii legitime împiedică instituțiile Uniunii și persoanele fizice sau juridice să acționeze fără limită de timp. În schimb, atunci când administrația acționează în termenul care îi este prevăzut în mod specific de un text, nu se poate susține în mod valabil că cerințele care decurg din dreptul de a beneficia de soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil sunt încălcate.

Or, contrar reglementării anterioare⁴, cea aplicabilă în speță⁵ prevede că ordonatorul de credite trimite nota de debit imediat după constatarea creanței și cel mai târziu în termen de cinci ani din momentul în care instituția Uniunii a fost în măsură să își invoce creanța.

Prin urmare, nu este necesar, în speță, să se recurgă la principiul respectării termenului rezonabil pentru a aprecia termenul în care a fost trimisă nota de debit. În plus, Tribunalul arată că, pe de o parte, nota de debit a fost adresată reclamantului imediat după constatarea creanței, în decizia atacată, și că, pe de altă parte, momentul la care Parlamentul a fost în măsură să își invoce creanța coincide cu depunerea cererii introductive în cauza L/Parlamentul European sau cu pronunțarea hotărârii în această din urmă cauză, astfel încât termenul de cinci ani prevăzut de regulamentul financiar în vigoare a fost respectat de Parlament.

³ În aplicarea articolului 68 alineatul (1) din MAS.

⁴ Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului (JO 2012, L 298, p. 1) și Regulamentul delegat (UE) nr. 1268/2012 al Comisiei din 29 octombrie 2012 privind normele de aplicare a Regulamentului nr. 966/2012 (JO 2012, L 362, p. 1).

⁵ Articolul 98 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul (UE, Euratom) 2018/1046 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iulie 2018 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii, de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1296/2013, (UE) nr. 1301/2013, (UE) nr. 1303/2013, (UE) nr. 1304/2013, (UE) nr. 1309/2013, (UE) nr. 1316/2013, (UE) nr. 223/2014, (UE) nr. 283/2014 și a Deciziei nr. 541/2014/UE și de abrogare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 966/2012 (JO L 193, 30.7.2018, p. 1).

În al doilea rând, Tribunalul admite motivul întemeiat pe încălcarea dreptului de a fi ascultat. Cu titlu introductiv, acesta amintește că dreptul oricărei persoane de a fi ascultată înainte de luarea oricărei măsuri individuale care ar putea să îi aducă atingere este garantat, în mod special, de MAS⁶, în temeiul cărora deputatul în cauză este ascultat înainte de adoptarea oricărei decizii în această materie. Acest drept garantează oricărei persoane posibilitatea de a-și exprima în mod util și efectiv punctul de vedere în cursul procedurii administrative și înainte de adoptarea oricărei decizii susceptibile să aducă atingere intereselor acestuia.

În speță, Tribunalul constată că mai multe cereri de documente și de informații ale reclamantului adresate Parlamentului au fost respinse, sub rezerva documentelor privind încetarea contractului cu APA.

El amintește că, în caz de îndoială cu privire la caracterul legal al utilizării cheltuielilor de asistență parlamentară plătite către APA, revine parlamentarului sarcina de a dovedi că acest APA a lucrat pentru el, în legătură cu mandatul său parlamentar, în toată perioada în care au fost efectuate aceste plăți. Atunci când i se solicită să furnizeze această dovadă, parlamentarul trebuie să comunice Parlamentului, în termenul stabilit, elementele aflate în posesia sa. În cazul în care par a fi relevante și alte elemente, el poate solicita comunicarea acestora instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii care dispun de acestea, în temeiul dreptului de a fi ascultat, din moment ce privesc date necesare care îi permit să formuleze în mod util și efectiv observații cu privire la măsura de recuperare avută în vedere. Parlamentul care primește o astfel de cerere nu poate refuza să furnizeze datele solicitate fără a încălca dreptul de a fi ascultat, decât dacă invocă, în susținerea acestui refuz, motive care pot fi considerate justificate având în vedere, pe de o parte, împrejurările speței și, pe de altă parte, normele aplicabile.

Așadar, Tribunalul examinează dacă motivele invocate de Parlament pentru a nu comunica datele solicitate de reclamant prezintă un caracter justificat.

În primul rând, Tribunalul înlătură motivele invocate de Parlament pentru a respinge cererea reclamantului privind comunicarea „tuturor e-mailurilor din anii 2015, 2016 și 2019” și schimbul de corespondență al acestuia cu serviciile competente ale Parlamentului în legătură cu activitatea prestată de APA. Acesta amintește că fiecare instituție își organizează lucrările cu respectarea normelor care îi sunt aplicabile și pe care aceasta le poate edicta și consideră că, în speță, Parlamentul European putea limita perioada de păstrare a e-mailurilor deputaților, permițându-le să le păstreze în dosare personale. Totuși, acesta stabilește dacă, în speță, această politică a fost pusă în aplicare într-un mod care să asigure respectarea dreptului de a fi ascultat.

Or, acesta constată că, de la începutul anului 2016, Parlamentul a avut cunoștință despre o situație conflictuală între reclamant și APA în legătură cu aspectul dacă acesta își desfășura sau nu activitățile pentru reclamant cu respectarea normelor care reglementează asistența parlamentară. În consecință, încă din acel moment, era necesar ca Parlamentul să asigure păstrarea e-mailurilor susceptibile să stabilească natura exactă a activităților APA pe durata desfășurării procedurii de concediere și, dacă aceasta determina alte proceduri, jurisdicționale sau administrative, precum o procedură de recuperare, atât timp cât aceste alte proceduri rămâneau deschise.

⁶ Articolul 68 alineatul (2) din MAS.

Pe de altă parte, posibilitatea de a efectua o arhivare personală nu poate avea ca efect scutirea Parlamentului de obligația de a asigura păstrarea oricărui e-mail relevant pentru a stabili că, în conformitate cu normele pe care și le-a creat instituția, un APA și-a desfășurat activitățile, în mod efectiv și exclusiv, pentru parlamentarul căruia îi era repartizat, în legătură directă cu mandatul acestuia din urmă. El adaugă că această posibilitate nu poate scuti Parlamentul de obligația de a comunica e-mailurile astfel păstrate atunci când, în temeiul dreptului de a fi ascultat, care prezintă un caracter fundamental în ordinea juridică a Uniunii, el este solicitat în acest sens de parlamentarul vizat care, precum în speță, face obiectul unei proceduri de recuperare pentru utilizarea nelegală a cheltuielilor de asistență parlamentară.

În al doilea rând, Tribunalul înlătură motivele invocate de Parlament pentru a respinge cererea reclamantului referitoare la „dosarul personal” al APA (toate documentele legate de recrutarea și activitatea acestuia), inclusiv informațiile privind numărul situațiilor în care s-a solicitat protecția Parlamentului pentru acest APA și datele privind prezența sa care pot fi extrase de pe cardul său de acces în Parlament.

În ceea ce privește motivul întemeiat pe faptul că transmiterea acestor date era contrară Regulamentului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii și privind libera circulație a acestor date⁷, Tribunalul recunoaște, desigur, că, din moment ce trebuiau să servească apărării sale în cadrul procedurii de recuperare, datele solicitate de reclamant nu puteau fi considerate ca fiind „necesare pentru îndeplinirea unei sarcini de interes public sau care rezultă din exercitarea autorității publice cu care este investit destinatarul”⁸. Pentru același motiv, nu se poate considera că transmiterea datelor respective reclamantului răspundea unui „scop specific de interes public”⁹.

Cu toate acestea, reiese din dosar că cererea de observații adresată de Parlament reclamantului pentru a-i permite să își exercite dreptul de a fi ascultat se întemeiază, în speță, pe elemente deținute de această instituție fără a fi cunoscute, eventual, de reclamant sau pe elemente de care reclamantul avea cunoștință atunci când era superiorul ierarhic al APA, dar de care nu mai dispune.

Având în vedere importanța recunoscută dreptului de a fi ascultat, împrejurarea că astfel de elemente se pot afla în „dosarul personal” al APA nu poate, ca atare, să împiedice ca aceste elemente să îi fie comunicate reclamantului pentru a-i permite să își formuleze observațiile în mod util și efectiv, în cadrul exercitării dreptului menționat.

Astfel, dreptul la protecția datelor cu caracter personal nu este un drept absolut, ci trebuie considerat în raport cu funcția pe care o îndeplinește în societate și echilibrat, ca atare, cu alte drepturi fundamentale, în cadrul unui demers care să acorde fiecăruia dintre drepturile implicate locul care îi revine, în raport cu situația de fapt din speță, în ordinea juridică a Uniunii, în conformitate cu principiul proporționalității. Necesitatea de a asigura o astfel de punere în balanță între dreptul la protecția datelor cu caracter personal și celelalte drepturi fundamentale recunoscute în această ordine juridică este subliniată de legiuitorul Uniunii în regulamentul

⁷ Regulamentul (UE) 2018/1725 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2018 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 45/2001 și a Deciziei nr. 1247/2002/CE (JO 2018, L 295, p. 39).

⁸ În sensul articolului 9 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul 2018/1725.

⁹ În sensul articolului 9 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul 2018/1725.

privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date¹⁰, care este echivalentul regulamentului privind protecția datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii.

Tribunalul concluzionează că nu se poate admite ca Parlamentul să poată invita reclamantul să se pronunțe în mod util și efectiv asupra unor elemente care figurează, dacă este cazul, în dosarul APA, fără a-i permite, precum în speță, accesul la aceste elemente, după ce a pus în balanță, pe de o parte, interesul acestui APA ca datele care îl privesc să nu fie transmise terților și, pe de altă parte, interesul reclamantului de a-și prezenta observațiile în mod util și efectiv în cadrul procedurii de recuperare inițiate împotriva sa.

În ceea ce privește motivul întemeiat pe faptul că transmiterea acestor date era contrară dispozițiilor Statutului funcționarilor Uniunii Europene referitor la dosarele individuale ale funcționarilor și agenților¹¹, aplicabil asistenților parlamentari, Tribunalul constată că confidențialitatea înscrisurilor în cauză nu poate fi opusă reclamantului, care este de altfel autorul unora dintre documentele în cauză în calitate de superior ierarhic al APA, în măsura necesară exercitării de către reclamant a dreptului său de a fi ascultat.

În sfârșit, în al treilea rând, Tribunalul înlătură motivele invocate de Parlament pentru a respinge cererea reclamantului privind dosarul referitor la cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 7 martie 2019. Astfel, în ceea ce privește faptul că Tribunalul a acordat APA anonimatul în procedura în care s-a pronunțat această hotărâre, Tribunalul amintește că anonimatul urmărește omiterea numelui unei părți din litigiu sau al altor persoane menționate în cadrul procedurii vizate ori a altor date din cadrul documentelor aferente cauzei la care publicul are acces. În schimb, anonimatul acordat de Tribunal nu privește confidențialitatea elementelor depuse la dosarul procedurii respective în afara acesteia, în cadrul relațiilor dintre părți și terți. În consecință, decizia Tribunalului privind anonimatul nu interzicea Parlamentului să comunice reclamantului documentele comunicate în Hotărârea din 7 martie 2019, care puteau fi relevante pentru exercitarea de către reclamant a dreptului său de a fi ascultat.

¹⁰ Considerentul (4) al Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (JO 2016, L 119, p. 1).

¹¹ Articolul 26 din Regulamentul nr. 31 (CEE), 11 (CEEA) de stabilire a Statutului funcționarilor și a Regimului aplicabil celorlalți agenți ai Comunității Economice Europene și ai Comunității Europene a Energiei Atomice, cu modificările ulterioare.